

УДК 332.2:632.5

Васильчак С.В., д. е. н., професор[©]

Львівський державний університет внутрішніх справ, м. Львів

Жидяк О.Р., к. е. н., доцент

ДННУ "Академія фінансового управління", м. Київ

**ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ
В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

Дану статтю присвячено формуванню інвестиційного клімату в аграрних підприємствах України. Розроблено рекомендації щодо покращення інвестиційного клімату та стимулювання надходження інвестицій в економіку аграрних підприємств. Для стимулювання залучення інвестицій в аграрний сектор економіки розроблено стратегію розвитку інвестиційної діяльності аграрного сектора з врахуванням факторів інвестиційного середовища. Наведені основні принципи інвестиційної політики у найближчій перспективі.

Ключові слова: *інвестиційний клімат, аграрні підприємства, аграрна сфера, механізм, капітал, інвестиційний процес.*

Постановка проблеми. За умов ринкової економіки залучення інвестицій є вагомим чинником економічного зростання, поліпшення економічної ситуації в країні та покращення добробуту населення. В аграрній сфері залучення інвестицій виступає також засобом забезпечення продовольчої безпеки держави, гарантом розвитку її сфер. Дослідження показують, що для успішного залучення інвесторів в розвиток економіки аграрних підприємств необхідно створити умови для їх діяльності, тобто сформувати сприятливий інвестиційний клімат, як України, регіонів так і кожного аграрного господарюючого суб'єкта зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам інвестування в АПК присвячені наукові праці вчених-економістів, серед яких: І.А. Бланк, А.П. Гайдуцький, О.М. Гаркуша, С.А. Гуткевич, М.І. Кісіль, В.І. Топіха, А.В. Чупіс та ін. Дослідження особливостей інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості відображається в працях таких вчених, як В.В. Вовкодав, А.П. Гайдуцький, С.А. Гуткевич, Г.І. Грицаєнко та ін. Їх дослідження охоплюють цілу низку питань, пов'язаних з ефективним залученням інвестицій та формуванням сприятливого інвестиційного клімату в аграрних підприємствах. Проте ряд проблем досі залишається вирішеним не повною мірою. До них насамперед відноситься питання, пов'язані з формуванням сприятливого інвестиційного клімату для інвесторів на мікрорівні рівні.

Мета дослідження. Метою дослідження є розробка рекомендацій щодо покращення інвестиційного клімату та стимулювання надходження інвестицій в економіку аграрних підприємств.

© Васильчак С.В., Жидяк О.Р., 2014

Виклад основного матеріалу дослідження. Вихід із глибокої соціально-економічної кризи неможливий без кардинального збільшення інвестицій у реальний сектор економіки, а створення надійної і керованої системи залучення інвестиційних ресурсів, що забезпечить економічне зростання, є однією з ключових проблем сучасного етапу економічного розвитку України. Інвестиційна діяльність є найбільш вагомим чинником економічного зростання, поліпшення економічної ситуації в країні та покращення добробуту населення. В аграрній сфері інвестиційна діяльність виступає також засобом забезпечення продовольчої безпеки держави, гарантом розвитку її сфер та екологічного захисту довкілля.

Покращення економічної ситуації в нашій державі можливе за умови не лише відновлення повноцінного аграрного інвестиційного процесу, а й забезпечення рівня інвестиційної активності, яка б дозволила компенсувати нестачу інвестування минулого десятиліття та покрити сучасні обсяги потреб в інвестиційних ресурсах.

Інвестиційний процес являє собою механізм здійснення інвестиційної діяльності, тобто набір інструментів для залучення іноземних та вітчизняних інвестицій. Принципова відмінність між інвестиційною діяльністю та інвестиційним процесом полягає в тому, що інвестиційна діяльність – це проектна, організаційна, управлінська, контрольна робота, яка виконується в інтересах планової реалізації інвестицій, а інвестиційний процес визначається як сукупність послідовних дій для досягнення цілей інвестування.

Необхідність активізації інвестиційної діяльності полягає в тому, що аграрний сектор економіки України не в змозі розвиватися без залучення й ефективного використання інвестицій. Акумулюючи підприємницький, державний та змішаний капітал, забезпечуючи доступ до сучасних технологій та менеджменту, інвестиції не тільки сприяють формуванню національних інвестиційних ринків, але й пожвавлюють ринки товарів та послуг.

Успішна інвестиційна діяльність можлива за умови створення сприятливого інвестиційного клімату, тобто середовища, в якому проходять інвестиційні процеси, це сукупність всіх факторів макро- та мікросередовища, які впливають на рішення інвесторів, щодо вкладання коштів. Інвестиційний клімат формується під впливом політичних, економічних, соціальних та інших факторів, що визначають умови інвестиційної діяльності в регіоні і ступінь ризику інвестування. В умовах реформування відносин власності і форм господарювання виникає гостра необхідність дослідження інвестиційного клімату функціонування аграрних підприємств з урахуванням регіональних особливостей.

В контексті досліджуваної проблеми можна стверджувати, що в країні відсутні об'єктивні передумови для формування привабливого інвестиційного середовища за рахунок рівня суспільно-політичної злагоди з питань головної мети розвитку соціально-економічної системи країни і способів її досягнення; якісних і кількісних параметрів трудових ресурсів; наявності та стану інших ресурсів – фінансових, матеріально-технічних, природно-мінеральних тощо;

рівня розвитку фізичної та інституціональної інфраструктури економіки; ступеня залежності економіки від інших країн та впливу економічних процесів в минулому на сучасне становище; ефективності системи державного регулювання діяльності економічних суб'єктів, особливо в частині раціоналізації досконалої законодавчої і нормативної бази та механізмів її реалізації в практиці господарювання тощо. Це стосується як загальнодержавного, так і ще більше – регіонального рівнів управління соціально-економічними процесами.

Формування стратегії сприятливого інвестиційного клімату аграрного сектора економіки можна подати у вигляді певної послідовності етапів. Перший етап є початком формування стратегії та передбачає визначення основних складових інвестиційного середовища та напрямки його удосконалення. Він полягає у визначенні основних напрямків покращення інвестиційного клімату для залучення інвестицій за основними складовими інвестиційного середовища. На другому етапі необхідно сформувати стратегічні напрями розвитку аграрних підприємств для поліпшення їх інвестиційного потенціалу. Третій етап передбачає визначення основних регіональних особливостей, які сприяють залученню іноземних інвестицій, ресурсного потенціалу аграрного сектора економіки області та створення координаційної системи, яка сприяє розвитку інвестиційного процесу.

Для стимулювання залучення інвестицій в аграрний сектор економіки розроблено стратегію розвитку інвестиційної діяльності аграрного сектора з врахуванням факторів інвестиційного середовища.

Однією з складових даної стратегії є розробка програми залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки. Головною метою програми є створення ефективної системи залучення інвестиційних ресурсів та спрямування їх на реалізацію пріоритетних напрямків розвитку аграрного сектора економіки.

Заходами програми передбачається розширення бази інвестиційних ресурсів шляхом створення сприятливих умов в аграрних підприємствах для інвесторів. Реалізація програми дозволить: по-перше, поліпшити інвестиційний клімат, а по-друге забезпечити збільшення інвестицій в аграрному секторі, як однієї з пріоритетних галузей економіки сільськогосподарських підприємств, що дасть можливість йому розвиватися належним чином і приносити високі прибутки.

Для залучення інвестицій в економіку аграрних підприємств необхідно удосконалити інвестиційну політику держави. Вона повинна бути направлена на залучення іноземних інвестицій шляхом врахування інтересів, як іноземних так і вітчизняних інвесторів.

Основними принципами інвестиційної політики у найближчій перспективі повинні стати: формування й ефективне використання (включаючи координування) всіх джерел інвестування; встановлення оптимального співвідношення участі вітчизняних та іноземних інвесторів; залучення іноземного капіталу при дотриманні вітчизняних інтересів; розширення

фінансово-інвестиційних можливостей регіонів у проведенні активної інноваційно-інвестиційної політики, створенні привабливого інвестиційного клімату; створення мотивацій для довгострокового вкладання інвестицій; підвищення ролі внутрішніх джерел накопичень для фінансування інвестиційних проектів; розвиток інвестиційної інфраструктури, що відповідає ринковій економіці та стимулювання розвитку фондового ринку; стимулювання інвестиційної активності та реалізації інвестиційних проектів в аграрних підприємствах; формування державного інвестиційного попиту (формування державних і спільних з регіонами програм, пайова участь держави в комерційних проектах, державне замовлення, випуск державних цінних паперів); підтримка або формування сприятливого інвестиційного клімату в стратегічно важливих галузях розвитку аграрних підприємств заходами кредитної та податкової політики. Для залучення іноземних інвестицій в аграрні підприємства доцільно було б створити дієвий механізм залучення іноземного капіталу.

Висновки. За умов ринкової економіки залучення інвестицій є найбільш вагомим чинником економічного зростання, поліпшення економічної ситуації в країні та покращення добробуту населення. В аграрній сфері залучення інвестицій виступає також засобом забезпечення продовольчої безпеки держави, гарантом розвитку всіх її сфер. Дослідження показують, що для успішного залучення іноземних інвесторів в економіку аграрних підприємств необхідно створити необхідні умови для їх діяльності, тобто сформувати сприятливий інвестиційний клімат.

При оцінці інвестиційного клімату визначено ряд проблем, що перешкоджають широкомасштабному залученню інвестицій в економіку аграрних підприємств: нестабільність законодавчої бази; непрогнозованість інвестиційної діяльності як однієї із складових бізнесу; низький рівень правового та судового захисту прав інвесторів; негативний інвестиційний імідж; низький рівень капіталізації прибутків підприємств; відсутність підготовленого менеджменту для роботи у сфері інвестиційної діяльності; відсутність механізмів страхування інвестиційних ризиків; відсутність координаційного державного центру з питань сприяння залученню іноземних інвестицій.

Збільшенню інвестицій в аграрний сектор сприяють наступні заходи: створення позитивного інвестиційного іміджу на міжнародному рівні; інформаційне забезпечення процесу іноземного інвестування; сприяння реалізації системи інвестиційних проектів, що мають суттєвий вплив на розвиток економіки області; підвищення ефективності державного управління процесами іноземного інвестування на регіональному рівні.

Література

1. Боліновська Н. Я. Інвестиційна діяльність в умовах ринкової трансформації економіки України / Н. Я. Боліновська // За матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції „Сучасні тенденції і проблеми

розвитку інвестиційно-будівельного комплексу”. - Тернопіль, 2007. – С. 108 - 110.

2. Власюк Ю.О. Державне регулювання інвестиційної діяльності / Ю.О. Власюк // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва / Сер. «Економіка АПК і природокористування», 2007. – № 8. – С.79-83.

3. Маловичко А.С. Проблеми оцінки інвестиційної привабливості підприємств / А.С. Маловичко // Економіка і регіон. Науковий журнал. – Полтава: ПНТУ, 2006. - №4. – С. 126-129.

Аннотация

ФОРМИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОГО КЛИМАТА В АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Данная статья посвящена формированию инвестиционного климата в аграрных предприятиях Украины. Разработаны рекомендации по улучшению инвестиционного климата и стимулированию притока инвестиций в экономику аграрных предприятий. Для стимулирования привлечения инвестиций в аграрный сектор экономики разработана стратегия развития инвестиционной деятельности аграрного сектора с учетом факторов инвестиционной среды. Приведены основные принципы инвестиционной политики в ближайшей перспективе.

Ключевые слова: *инвестиционный климат, аграрные предприятия, аграрная сфера, механизм, капитал, инвестиционный процесс.*

Summary

FORMATION OF INVESTMENT CLIMATE IN THE AGRICULTURAL ENTERPRISES

This article is devoted to the formation of the investment climate in the agricultural enterprises of Ukraine. Developed recommendations on improving the investment climate and stimulate the inflow of investments into the economy of agricultural enterprises. To attract investments into the agrarian sector of economy of the developed strategy of development of investment activity of the agricultural sector taking into account the factors of the investment environment. The basic principles of investment policy in the near future.

Key words: *investment climate, agricultural enterprises, agricultural sector, mechanism, capital, the investment process.*

Рецензент – к.е.н., доцент Поперечний С.І.